

Van:
Verzonden: vrijdag 23 december 2016 10:57
Aan: Postbus DGMI Algemeen
CC:

Onderwerp: FW: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december
Bijlagen: RE: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december ; Gescand vanaf een multifunctioneel apparaat.pdf

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Categorieën: bewaren; Categorie Groen

Goedemorgen,

Zoals zojuist telefonisch besproken staat er een verzoek van de bandenbranche (Recybem) om met de stas te spreken over verdere acties om autobanden en rubbergranulaat schoner te maken. Zoals bijgaand aangegeven heeft de stas aangegeven voorkeur te hebben om dit gesprek eerst door te laten voeren. Kan hier een datum voor geprikt worden? Gespreksonderwerpen zijn een door Recybem voorgesteld certificeringssysteem en de te stellen norm voor rubbergranulaat onder REACH.

Het gesprek zal naar verwachting gevoerd worden met Recybem bestuurder@me.com) en mogelijk@recybem.com) en@recybem.com) beiden

Vanuit IenM kunnen@recybem.com) en ik aanschuiven voor het onderwerp certificering en acties om banden schoner te maken. Normstelling onder REACH is een gevoelig punt en hiervoor staat VenR aan de lat. Het is dus belangrijk dat ook vanuit die hoek iemand aanschuift.

Met vriendelijke groeten,

.....
Directie Duurzaamheid
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Plesmanweg 1-6 | 2597 JG | Den Haag
Postbus 20904 | 2500 EX | Den Haag

.....
M: -
E:@nienm.nl

Print deze email alleen als het echt nodig is.

Van:
Verzonden: vrijdag 23 december 2016 10:20
Aan:
CC: \

Onderwerp: RE: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december

Goedemorgen,

Uiteraard bereid om dit gesprek voor te bereiden. Naast certificering zal BEM het echter ook willen hebben over de te stellen norm in REACH. Ik zal hierover schakelen met VenR. Ik zal het secretariaat DGMI vragen om te kijken naar een geschikte datum.

Met vriendelijke groeten,

.....
Directie Duurzaamheid
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Plesmanweg 1-6 | 2597 JG | Den Haag
Postbus 20904 | 2500 EX | Den Haag
.....

M:
E: @minienm.nl

 Print deze email alleen als het echt nodig is.

Van:
Verzonden: vrijdag 23 december 2016 9:40
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december

Nav je vraag: Dit is autobandenbranche: BEM=Band & Milieu. Ze willen volgens bijgevoegde notitie met de Stas (dus nu eerst met jou) praten over de verdere acties om de banden schoner te krijgen zoals een certificeringssysteem. Dit stukje granulaat is het Duurzaamheidsdeel (cc). Ga er vanuit dat zij het gesprek voorbereiden.

Van:
Verzonden: donderdag 22 december 2016 17:37
Aan:
Onderwerp: FW: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december

Wat is dit?

Verzonden met Good Work (www.blackberry.com)

Van:
Datum: donderdag 22 dec. 2016 12:34 PM
Aan:
Kopie:
Onderwerp: RE: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december

In vervolg op onderstaande:

Stas reageert: "doe eerst maar door"

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: donderdag 22 december 2016 11:17
Aan:
CC:
Onderwerp: FW: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december

Zie bijgevoegde reactie van de Stas op de email van de bandenbranche. Ik check straks even bij haar of ze dit gesprek zelf wil voeren.

Gr.,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: DBO-stas
Verzonden: donderdag 22 december 2016 11:09
Aan:
CC: DBO-stas
Onderwerp: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december

Hoi

Hierbij tref je een scan aan van de mail van BEM Account d.d. woensdag 21 december voorzien van reactie van de stas: "Lijkt me goed overleg te hebben".

Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: donderdag 22 december 2016 11:03
Aan:
Onderwerp: Gescand vanaf een multifunctioneel apparaat

Open het bijgevoegde document. Het werd gescand en aan u verzonden vanaf een multifunctioneel apparaat

Bestandstype bijlage: pdf/a, Multi-Page

Locatie van multifunctioneel apparaat: DH-PLW/B03.00
Naam apparaat: EX750432

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van:
Verzonden: donderdag 22 december 2016 18:06
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december
Bijlagen: Gescand vanaf een multifunctioneel apparaat.pdf

Dit stukje granulaat is overigens het Duurzaamheidsdeel.

Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: donderdag 22 december 2016 12:34
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december

In vervolg op onderstaande:

Stas reageert: "doe eerst maar door

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: donderdag 22 december 2016 11:17
Aan:
CC:
Onderwerp: FW: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december

Zie bijgevoegde reactie van de Stas op de email van de bandenbranche. Ik check straks even bij haar of ze dit gesprek zelf wil voeren.

Gr.,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: DBO-stas
Verzonden: donderdag 22 december 2016 11:09
Aan:
CC: DBO-stas
Onderwerp: Scan van mail BEM Account d.d. 21 december

Hoi

Hierbij tref je een scan aan van de mail van BEM Account d.d. woensdag 21 december voorzien van reactie van de stas: "Lijkt me goed overleg te hebben".

Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:

Verzonden: donderdag 22 december 2016 11:03

Aan

Onderwerp: Gescand vanaf een multifunctioneel apparaat

Open het bijgevoegde document. Het werd gescand en aan u verzonden vanaf een multifunctioneel apparaat

Bestandstype bijlage: pdf/a, Multi-Page

Locatie van multifunctioneel apparaat: DH-PLW/B03.00

Naam apparaat: EX750432

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van:
Verzonden: donderdag 22 december 2016 14:28
Aan:
CC:
Onderwerp: Antwoord op uw mail over rubbergranulaat
Bijlagen: 2007 onderzoek milieu en gezondheidsrisico's infill.pdf

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Gemarkeerd

Categorieën: Categorie Groen

Beste

Uw e-mail is door Informatie Rijksoverheid ter beantwoording doorgestuurd naar het ministerie van IenM. Hierbij geef ik u een reactie op uw e-mail.

U heeft mij enkele e-mails gezonden waarin u uw zorgen uit over rubbergranulaat. U bent niet de enige met die zorgen.

Gisteren (20 december) heeft het RIVM zijn rapport over de gezondheidsrisico's van sporten op rubbergranulaat gepubliceerd. Hopelijk heeft u kennis kunnen nemen van het rapport. Mocht dat niet het geval zijn, dan kunt u dat via deze link alsnog doen:

http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Nieuwsberichten/2016/Sporten_op_rubbergranulaat_is_veilig

Voorts heeft u vragen gesteld over mogelijke uitloging van zink. Daar zijn in de periode 2007 tot 2013 door SGS INTRON 5 onderzoeken naar gedaan. De uitkomsten van die onderzoeken laten zich kort als volgt samen vatten: de uitloging van het metaal zink is het meest relevant en blijft over de jaren constant. Getoetst aan de waarden van het Besluit Bodemkwaliteit is er, ook na 10 jaar, geen sprake van een milieurisico. Een van die rapporten heb ik ter illustratie bijgevoegd.

Indien u op deze mail wilt reageren, dan kan dat niet via een reply, maar alleen via www.rijksoverheid.nl/contact/contactformulier. Wilt u dan eerdere correspondentie meezenden?

Met vriendelijke groet,

Aan:

Onderwerp: INL - RIVM study rubber granules in synthetic turf field
Bijlagen: 2016-0202 Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat.pdf; literature study and indicative risk assessment rubber granules - in dutch.pdf; assessment of the product limit for PAHs in rubber articles.pdf

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Gemarkeerd

Categorieën: Categorie Groen

Dear MSCA's

Last couple of months, there were many concerns in the Netherlands in relation to the use of recycled car tyre as infill material on synthetic turf fields. RIVM has examined the substances in rubber granulate from 100 different sports fields, a sample selection of the synthetic turf fields in the Netherlands. In addition, RIVM has performed three types of laboratory tests to examine which substances are released by the granulate. Based on these analysis and information from the literature, RIVM made an indicative risk assessment. We conclude that the health risks of playing sports on these fields are around the negligible limit value used in the Netherlands (risks around 10^{-6}). Since we are aware that the concern in the Netherlands, was also mentioned in the media in several other European countries, I hereby would like to inform you that our report has been published today.

For your information, our study reports are attached (unfortunate partly in Dutch - with an English summary). More information is also available on our website: http://www.rivm.nl/en/Topics/R/Rubber_granulate

Kind regards

ps. RIVM also made a "theoretical" risk assessment for rubber tiles based on the assumption that the product contains the limit value of 8 mg PAH/kg tile (limit value in entry 50 of REACH Annex XVII is 1 mg/kg for 8 PAHs), this report is in English and also attached to this email.

Van:
Verzonden: dinsdag 20 december 2016 11:13
Aan:

CC:
Onderwerp: Afspraken derde tijdelijke regiegroep rubbergranulaat en relevante documenten
Bijlagen: 1. Kamerbrief M VWS.docx; 2. Rapport RIVM rubbertegels.pdf; 3. Rapport RIVM rubbergranulaat.pdf; 4. Aanbiedingsbrief RIVM aan M VWS.pdf; RIVM-rapport Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat; 6. Brief RecyBEM en VACO aan S IenM.PDF; 7. Brief Recycling Netwerk aan ILT mbt handhavingsverzoek over granulaat.pdf; 8. Feitenrelaas rubbergranulaat, incl Q&A's.docx; 9. Ontvangstbevestiging ILT aan Recycling Netwerk.pdf

Categorieën: Categorie Groen

Beste collega's,

Vanochtend heeft de minister van VWS, mede namens de staatssecretaris van IenM, de rapporten over rubbertegels en rubbergranulaat aan de Tweede Kamer verstuurd. In deze brief kondigt zij tevens aan dat de kabinetsreactie nog voor het kerstreces aan de Kamer zal worden verstuurd. Voor akkoord IenM op die kabinetsreactie moet de definitieve/volledige reactie van de Staatssecretaris nog worden verwerkt (DBO geeft opmerkingen nog door aan VenR).

In deze mail zijn de afspraken van derde tijdelijke regiegroep rubbergranulaat opgenomen en alle beschikbare relevante documenten. Een deel van deze documenten zijn reeds eerder verspreid.

Vanochtend heeft het RIVM tevens een mailbericht gestuurd aan de direct betrokkenen (tevens bijgevoegd, document 4). In dit bericht is met name de vierde alinea voor IenM (DGMI/VenR en DGRW/WenB) relevant over de effecten van zink op organismen in de bodem en het oppervlaktewater.

Afspraken derde tijdelijke regiegroep rubbergranulaat

- **Een ieder** is de komende dagen bereikbaar voor eventuele input voor de tweede brief met kabinetsreactie. Indien er per ommegaande reactie nodig is, wordt er een sms gestuurd.
- **VenR** draagt zorg dat in de tweede brief de inbreng van de staatssecretaris IenM tijdens de Milieuraad wordt verwerkt, evenals eventuele andere opmerkingen van de staatssecretaris.
 - DBO gaat nog na of de staatssecretaris nog aanvullende opmerkingen op de Kamerbrief had.
- Afspraken over het vervolg:
 - Onderzoek nodig naar voor- en nadelen alternatieven
 - Toekomstige normering rubbergranulaat, rekening houdend met gezondheidsrisico's en normering vergelijkbare producten
 - Gesprekken met branche over ambitie schone autobanden
 - Eventueel vervolg over 'milieukeur'
 - Reactie op verzoek Recycle Netwerk aan de ILT (deadline 23 januari 2017)
- **Secretariaat VenR** plant een vierde tijdelijke regiegroep in de tweede week van januari om bovenstaande en eventuele andere vervolgacties te beleggen. Dan wordt ook bekeken of er nog sprake is van een 'beleids crisis', of dat deze vervolgacties als 'reguliere' beleidstrajecten in de lijn opgepakt worden.

Relevante documenten

1. Kamerbrief M VWS, mede namens S IenM
2. Rapport RIVM rubbertegels
3. Rapport RIVM rubbergranulaat
4. Aanbiedingsbrief RIVM aan M VWS
5. Email van RIVM aan direct betrokkenen
6. Feitenrelaas, incl. Q&A's
7. Brief RecyBEM en VACO aan S IenM

8. Brief Recycling Netwerk aan de ILT m.b.t. handhavingsverzoek
9. Ontvangstbevestiging ILT aan Recycling Netwerk

Met vriendelijke groet,

.....
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Directie Bestuursondersteuning
FlexTeam, strategisch advies
Plesmanweg 1-6 | 2597 JG | Den Haag |
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

.....
www.rijksoverheid.nl/ienm

.....
Vlot, veilig en leefbaar
.....

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

VERTROUWELIJK

Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683
T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Ons kenmerk
00159/2016/M&V

Bijlage(n)
1

Datum 19 december 2016
Betreft Aanbiedingsbrief Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat

Geachte :

Hierbij bied ik u het RIVM-rapport 'Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat' aan. Dit rapport wordt opgeleverd naar aanleiding van een verzoek van Minister Schippers aan het RIVM om met spoed extra onderzoek te doen naar gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat.

Uit het onderzoek blijkt dat het risico voor de gezondheid van sporten op kunstgrasvelden die zijn ingestrooid met rubbergranulaat, praktisch verwaarloosbaar is. Dat betekent dat het verantwoord is om op deze velden te sporten. Het RIVM hoopt met de resultaten bij te dragen aan de beantwoording van de vragen van ministeries, gemeenten, sportclubs en ouders.

Het RIVM heeft rubbergranulaat onderzocht van 100 sportvelden die representatief zijn voor de kunstgrasvelden in Nederland. In rubbergranulaat zitten veel verschillende stoffen, zoals polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), metalen, weekmakers (ftalaten) en bisfenol A (BPA). De stoffen blijken in zeer lage hoeveelheden uit de korrels vrij te komen. Dat komt doordat de stoffen min of meer in het granulaat zijn 'opgesloten'. Hierdoor is het schadelijke effect op de gezondheid praktisch verwaarloosbaar.

In de beschikbare informatie zijn geen signalen aangetroffen die duiden op een verband tussen sporten op kunstgras met rubbergranulaat en het ontstaan van leukemie en lymfeklierkanker. Dit verband is in geen enkel internationaal onderzoek aangetoond.

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK

Bovendien blijkt uit de samenstelling van de rubberkorrels dat de chemische stoffen die leukemie of lymfeklierkanker kunnen veroorzaken er niet (benzeen, styreen en 1,3-butadieen) of in heel lage hoeveelheid (2-mercaptobenzothiazol) in zitten.

Datum
19 december 2016
Ons kenmerk
00159/2016 / M&V

De focus in dit onderzoek ligt op mogelijke gezondheidsrisico's voor mensen die sporten op velden met ingestrooid rubbergranulaat. Het onderzoek bevestigt eerdere inzichten dat het rubbergranulaat metalen bevat die in de omgeving terecht kunnen komen. Er blijkt vooral zink vrij te komen als het granulaat jarenlang in contact staat met de bodem. Dit metaal is niet schadelijk voor de mens, maar kan wel gevolgen hebben voor organismen in de bodem en het oppervlaktewater.

Rubbergranulaat moet voldoen aan de norm voor zogenoemde mengsels. De hoeveelheid PAK's en andere stoffen in het rubbergranulaat voldoet ruim aan deze norm. De norm voor consumentenproducten is aanzienlijk strenger: deze staat veel lagere (100 tot 1000 maal minder) gehalten aan PAK's toe dan de mengselnorm. Het gehalte PAK's ligt iets boven de norm voor consumentenproducten. Momenteel doet het Europese Agentschap voor Chemische Stoffen (ECHA) onderzoek om te bezien welke norm voor rubbergranulaat wenselijk is. Het RIVM adviseert om de norm voor rubbergranulaat bij te stellen naar een norm die dichterbij ligt van de norm voor consumentenproducten.

Tegenwoordig wordt veel geïnvesteerd om oude producten te hergebruiken als grondstof voor nieuwe producten. Dat geldt ook voor autobanden. De vragen over de veiligheid van rubbergranulaat maken duidelijk dat er een spanningsveld kan bestaan tussen het hergebruik van materialen en de zorgen om de gezondheidsrisico's van nieuwe producten.

Mocht u nog vragen hebben over dit product, dan kunt u contact opnemen met:

Met vriendelijke groet,

Directeur Milieu & Veiligheid

Van: J@rivm.nl> namens Onderzoek-
rubbergranulaat@rivm.nl

Verzonden: dinsdag 20 december 2016 08:57

Aan:

Onderwerp: RIVM-rapport Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat

Opvolgingsvlag: Opvolgen

Vlagstatus: Voltooid

Categorieën: Categorie Rood; bewaren; Categorie Groen

Geachte heer, mevrouw,

U heeft bijgedragen aan of interesse getoond in het RIVM-rapport 'Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat'. Bijgesloten vindt u een link naar het rapport dat u kunt inzien via onze website rivm.nl. Door een goede samenwerking en afstemming met verschillende organisaties en betrokkenen heeft het RIVM dit onderzoek zorgvuldig en in kort tijdsbestek kunnen afronden. Daar zijn wij allen die hebben bijgedragen zeer erkentelijk voor.

Het RIVM heeft rubbergranulaat onderzocht van 100 sportvelden die representatief zijn voor de kunstgrasvelden in Nederland. Naast deze bemonstering is uitgebreid literatuuronderzoek gedaan. Uit het onderzoek blijkt dat het risico voor de gezondheid van sporten op kunstgrasvelden die zijn ingestrooid met rubbergranulaat, praktisch verwaarloosbaar is. Dat betekent dat het verantwoord is om op deze velden te sporten.

In rubbergranulaat zitten verschillende stoffen zoals polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), metalen, weekmakers (ftalaten) en bisfenol A (BPA). Op basis van ons onderzoek kan geconcludeerd worden dat de stoffen die in rubbergranulaat zitten, in zeer lage hoeveelheden uit de korrels vrij te komen. Dat komt doordat de stoffen min of meer in het granulaat zijn 'opgesloten'. Hierdoor is het schadelijke effect op de gezondheid praktisch verwaarloosbaar. In de wereldwijd beschikbare literatuur zijn geen signalen aangetroffen die duiden op een verband tussen sporten op kunstgras met rubbergranulaat en het ontstaan van leukemie en lymfeklierkanker. Dit verband is in geen enkel internationaal onderzoek aangetoond.

Verder blijkt dat als het rubbergranulaat jarenlang in contact staat met de bodem er zink vrij komt. Dit metaal is niet schadelijk voor de mens, maar kan op termijn gevolgen hebben voor organismen in de bodem en het oppervlaktewater.

Voor rubbergranulaat zijn er wettelijke normeringen voor industrieel gebruik en consumenten gebruik. De hoeveelheid PAK's en andere stoffen in het rubbergranulaat voldoen aan de norm voor industrieelgebruik. De norm voor consumentenproducten is echter strenger. Het gehalte PAK's ligt iets boven de norm voor consumentenproducten. Op dit moment doet het Europese Agentschap voor Chemische Stoffen (ECHA) onderzoek om bekijken welke norm voor rubbergranulaat wenselijk is. Het RIVM adviseert op basis van het onderzoek om de norm voor rubbergranulaat bij te stellen naar een norm die dichter in de buurt ligt van de norm voor consumentenproducten.

Het RIVM hoopt met de resultaten van het onderzoek bij te dragen aan de beantwoording van de vragen van ministeries, gemeenten, sportclubs en ouders/verzorgers.

Op onze website www.rivm.nl vindt u het rapport, achtergrondinformatie over het onderzoek en antwoorden op veel gestelde vragen. De informatie wordt dagelijks aangepast, mede op geleide van de vragen die ons via het publieksinformatienummer (0800-0480) bereiken.

DENK AAN HET MILIEU VOORDAT U DIT BERICHT PRINT

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

PLEASE CONSIDER THE ENVIRONMENT BEFORE PRINTING

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en *Committed to health and sustainability*